

MARTAs VĪZIJA

Sievietes un vīrieši, meitenes un zēni līdztiesīgā pasaulē, droši un brīvi. Viņu tiesības sargā.

MARTAs IESPĒJAS GLOBĀLO TENDENČU KONTEKSTĀ

Mūsdienās pasaule attīstās dinamiski un tās attīstības tendences sabiedrībai rada ne tikai virkni iespēju, bet arī izaicinājumus. Piemēram, tehnoloģiskais progress izraisa klimata pārmaiņas. To seku samazināšanai paredzētā politikas iniciatīva *Eiropas zaļais kurss* dažādi ietekmē sievietes un vīriešus, tostarp, identificē tādas problēmas kā enerģētiskā nabadzība, no kuras vairāk cieš sievietes ienākumu līmeņa atšķirības dēļ¹. Starp tehnoloģiju radītiem izaicinājumiem vērta pieminēt arī seksa robotu ražošanas industrijas attīstību, kas var radīt psiholoģisku un morālu kaitējumu indivīdiem un sabiedrībai kopumā. Digitalizācijas process atvieglo sabiedrības dzīvi, būtiski ietekmējot sabiedrības ikdienas paradumus. Pieaug internetā pavadītais laiks², kur anonīmā vide ir viens no iemesliem pornogrāfijas pieaugumam, psiholoģiskai vardarbībai (mobings) sociālajos tīklos, cilvēku tirdzniecības riska pieaugumam u.c.

2019. gads iezīmējās ar Covid-19 pandēmiju un ietekmēja katra Latvijas iedzīvotāja dzīvi. Faktiskais bezdarba līmenis Latvijā no 2019. gada decembra līdz 2020. gada decembrim pieauga no 6,6% līdz 8,3%, visaugstāko atzīmi sasniedzot 2020. gada jūlijā – 8,7%, kas ir viens no sociālās un ekonomiskās nevienlīdzības indikatoriem. Pieauga arī sabiedrības psiholoģiskā spriedze, kā rezultātā novērots vardarbības gadījumu un sadzīvisko konfliktu skaita ģimenēs³ palielinājums. Latvijas sabiedrībai ir novecošanas tendence un, pieaugot sociālai un ekonomiskai nevienlīdzībai, papildus augstāk minētajām tendencēm, var radīt apstākļus MARTAs klientu skaita pieaugumam.

Centrs MARTA vairāk kā 20 gadus sniedz profesionālus sociālus, juridiskus, psiholoģiskus pakalpojumus vardarbībā un cilvēku tirdzniecībā cietušajām pieaugušām personām, nodrošina palīdzību sievietēm un viņu bērniem, kuri atrodas ievainojamās dzīves situācijās, attīsta un īsteno jaudīgas jauniešu programmas. Centrs MARTA ir uzkrājis lielu pieredzi, lai uzsāktu “Latvijas labās prakses piemērus – par to kā strādāt, lai novērstu dzimumu diskrimināciju” kompetenču eksportu uz mazāk attīstītajiem reģioniem pasaulē. Pie tam feminisma un vides jautājumu kombinācija paver iespējas runāt plašāk par ar dzimumu diskrimināciju saistītiem jautājumiem, ietekmi uz sieviešu situāciju u.tml.

¹ <https://lvportals.lv/dienaskartiba/317349-sievietes-videji-pelna-par-159-mazak-neka-viriesi-2020>

² <https://www.statista.com/statistics/319732/daily-time-spent-online-device/>

³ <https://www.sargs.lv/lv/viedoklis/2021-02-08/valsts-policija-kopejais-noziedzibas-limenis-valsti-saruk-pieaug-vardarbiba>

IZAICINĀJUMI

Pieaugot pieprasījumam pēc MARTAs pakalpojumiem ierobežotās iekšējās kapacitātes apstākļos, ir bažas, vai MARTA spēs nodrošināt sniegto pakalpojumu nepieciešamā kvalitātē. Darbojoties tik daudzās jomās, var rasties koncentrēšanās uz problēmu un pakalpojumu sniegšanas kvalitātes riski. Latvija ir valsts ar relatīvu labklājību, kas nozīmē, ka daudzi partneri atbalstu var izbeigt. Turklāt, Latvijas tēls ne vienmēr ir labs starptautisko partneru acīs. Svarīgi izvērtēt, vai "Latvijas pieredzes" eksporta projekti ir gana peļņu nesoši. Kiberdrošība, klientu personas dati, privātuma politika – paredzēt cik lielā mērā tehnoloģijas ietekmēs klientu apkalpošanas kvalitāti iespējams tikai indikatīvi. Nopietns izaicinājums ir arī populisms.

Prognozētā ekonomiskā lejupslīde rada nenoteiktību un nepieciešamo pārmaiņu MARTAs organizatoriskā struktūrā prognozes izstrādes neiespējamību. Kriminālās pasaules un korupcijas ietekme uz partneriem un finansējumu rada izaicinājumus. Parādās jaunas vardarbības formas, kuras nepieciešams izpētīt un tas ir laikietilpīgs process. Sabiedrības kopējais uzticības līmenis ir ļoti zems. Ieviešot valsts pakalpojumus, pastāv sarežģītas birokrātiskas atskaites un finansējums nesedz visas ar pakalpojuma nodrošināšanu saistītās izmaksas. Daudzās MARTAs darbības jomās nav statistisko datu par Latviju, kas rada sarežģījumus pastāvošo problēmu aktualizēšanai. Tomēr, MARTA ir vienīgā šāda veida organizācija Latvijā un visi jautājumi tiek adresēti tieši MARTAI, līdz ar ko neveidojās informācijas pārrāvums un sadrumstalotība.

UZDEVUMI

1. Uzlabot sieviešu, jauniešu un bērnu sociālo integrāciju, mazinot sociālo un etnisko spriedzi, mazinot vardarbību un cilvēku tirdzniecību, piedāvājot radošus risinājumus problēmām.

PAKALPOJUMI

JOMAS	INDIKATORI
Sociālā rehabilitācija vardarbībā cietušām pieaugušām personām un bērniem	<ul style="list-style-type: none"> • Sniegta palīdzība līdz 200 pieaugušām personām gadā • Uzsākta pašpalīdzības grupu veidošana un nodrošināta to darbība • Izstrādāti kritēriji klientu prioritizēšanai, lai pakāpeniski virzītos no kvantitātes uz kvalitāti • Reizi 3 gados veikta elektroniska klientu apmierinātības aptauja • Pakalpojuma attīstība - individuālā rehabilitācija augsta riska gadījumiem - konceptuāli aprakstīts pakalpojums, meklētas finansējuma iespējas • Nodrošināta pakalpojumu nepārtrauktība
Sociālā rehabilitācija cilvēku tirdzniecības upuriem	<ul style="list-style-type: none"> • Sniegta palīdzība līdz 20 pieaugušām personām gadā • Apzināti un sistemātiski īstenotas cietušo piesaistes stratēģijas (piem., semināri speciālistiem, sadarbība ar bērnu namiem u.c.) • Nodrošināta pakalpojumu nepārtrauktība
Anonīmais dzīvoklis	<ul style="list-style-type: none"> • Sniegta palīdzība līdz 10 pieaugušām personām gadā • Nepieciešamības gadījumā nodrošināts dzīvokļa remonts un labiekārtošana. • Nodrošināta pakalpojumu nepārtrauktība
Starpdisciplinārā speciālistu komanda	<ul style="list-style-type: none"> • Kompetenču pilnveide speciālistiem (semināri, konferences u.c.) • Individuālās un grupas supervīzijas • Nodrošināšana MARTAs datu glabātuves funkcionāla izveide un apkopoti informatīvie materiāli (raksti, video) par pamatdarbību, jauno kolēģu un praktikantu ievadīšanai darbā • Izstrādāti darbības procesa apraksti • Noteikti sniegto pakalpojumu kvalitatīvie rādītāji
Sadarbība	<ul style="list-style-type: none"> • Izveidota sadarbība cilvēku tirdzniecības jomā (parakstīti sadarbības līgumi/memorandi) ar Ārlietu ministrijas konsulāro departamentu, Valsts Policiju, PMLP u.c.. Izkaidroti cietušo novirzīšanas mehānismi • Apzinātas jaunas sadarbības un finansējuma piesaistes iespējas • Organizēti semināri/ darbnīcas speciālistiem jomā, lai veidotu vienotu izpratni par vardarbības un cilvēku tirdzniecības problemātiku

MARTA LIEPĀJĀ

JOMAS	INDIKATORI
Sociālā rehabilitācija vardarbībā cietušām pieaugušām personām un bērniem	<ul style="list-style-type: none"> • Sniegta palīdzība līdz 70 pieaugušām personām gadā • Sniegta palīdzība līdz 20 bērniem gadā • Organizētas divas atbalsta grupas vardarbībā cietušām sievietēm gadā
Starpdisciplinārā speciālistu komandas sniegto pakalpojumu pilnveidošana	<ul style="list-style-type: none"> • Kompetences un zināšanu paaugstināšanas semināri/konferences speciālistiem • Individuālo un grupas supervīziju nodrošināšana vismaz reizi 2 mēnešos • Izstrādāti procesu apraksti • Reizi 3 gados elektroniskā klientu apmierinātības novērtēšana • Izstrādāti un ieviesti IT rīki darbā ar klientiem efektivitātes pārvaldīšanas uzlabošanai, kā arī efektīvas informācijas aprites starp komandas speciālistiem nodrošināšanai • Nodrošināts filiāles darbinieku atbalsts un mentorings organizētas vismaz 2 reizes gadā savstarpējās tikšanās un pieredzes apmaiņas pasākumi • Izveidots brīvprātīgo atbalsta tīkls, kas palīdz sniegt pakalpojumus
Sadarbība	<ul style="list-style-type: none"> • Pagaidu aizsardzības pret vardarbību nodrošināšanas uzraudzība, nepilnību identificēšana Liepājā un Kurzemes reģionā • Cietušo interesēm atbilstoša starpinstitucionālā sadarbība Liepājas pilsētā vardarbības gadījumu ģimenē risināšanā • Sadarbībā ar atbildīgajām institūcijām, izstrādāts un ieviests krīzes intervences protokols vardarbības gadījumu risināšanā • Tiesību aizsardzības un atbalsta pakalpojumu pieejamības un efektivitātes monitorings, ieteikumu izstrāde Liepājas pilsētas pašvaldībai un valsts institūcijām
Jauniešu grupu metodes ieviešana un uzsākšana Liepājā un Kurzemes reģionā skolās	<ul style="list-style-type: none"> • Nodrošinātas 5 jauniešu grupu līderu apmācības metodes izmantošanā • Uzsāktas 5 jauniešu grupas • Filiāles darba ar jauniešiem (zēnu un meiteņu grupu) sasaiste ar sociālo atbalsta sistēmu jauniešiem, kuri ir pakļauti sociālās atstumtības riskam

MARTA RĒZEKNĒ

Pamatproblēma: aplams priekšstats, ka vardarbība nāk no ārpusēs, tās veicēji un tajā iesaistītie ir svešinieki. Netiek saskatīti draudi un negatīvais potenciāls, ko slēpj, piemēram, agras laulības, atrašanās ievainojamās dzīves situācijās, Latgales īpatnējā ekonomiskā situācija un bezdarbs, ģimenes kā vērtības absolutizēšana, dzimumu stereotipi. Sabiedrībā trūkst izpratnes par feminismu, ir diezgan vāja izpratne par dzimumu līdztiesību.

JOMAS	INDIKATORI
Sociālā rehabilitācija vardarbībā cietušām pieaugušām personām un bērniem	<ul style="list-style-type: none"> • Sniegta palīdzība līdz 30 pieaugušām personām gadā • Sākta un nodrošināta pašpalīdzības grupu veidošana • Nodrošināta pakalpojumu nepārtrauktība un konfidencialitāte lokālā līmenī
Atpazīstamība un klientu piesaiste = Latgales naratīvs (nē – ciešanām un klusēšanai, jā – iespējai pašnoteikties un dzīvot veselīgā vidē)	<ul style="list-style-type: none"> • Organizētas 3 Informatīvās kampaņas par vardarbības veidiem, to postošo ietekmi un iespējām saņemt palīdzību. Sieviešu tiesības dzīvot brīvu un sev labvēlīgu dzīvi • Ģimene = atbalsts, ne nosodītājs. Laimīga sieviete = laimīga ģimene, stipra sieviete = stipra ģimene • Izveidots filiāles atbalstītāju loks, kas tiek informēts par publiskajām aktualitātēm un iespējām tajās piedalīties • Organizēti klātienē un attālināti semināri par dzimumu līdztiesību, cilvēku tirdzniecības atpazīšanu, jaunatnes programmām, interešu aizstāvību utt. • Veicināta sadarbība ar vietējiem medijiem
Sadarbība	<ul style="list-style-type: none"> • Izveidota sadarbība ar Latgales reģiona pašvaldību iestādēm, Latgales reģiona valsts iestādēm, NVO sektoru, uzņēmējiem • Labdarības un ziedojumu kultūras attīstīšana
Starpdisciplinārā speciālistu komanda	<ul style="list-style-type: none"> • Kompetenču pilnveide speciālistiem (semināri, konferences utt.) • Individuālo un grupas supervīziju nodrošināšana • Reizi gadā elektroniskā klientu apmierinātības novērtēšana Rēzeknes filiāles specifikas izziņāšana un vajadzības gadījumā – arī sevišķas stratēģijas izstrāde
Sociālā rehabilitācija cilvēku tirdzniecības upuriem (pēc vajadzības)	<ul style="list-style-type: none"> • Sniegta palīdzība vismaz 1 personai gadā

2. Uzraudzīt politikas procesus, rosināt normatīvo aktu grozījumus, ietekmēt politisko nostādņu veidošanu, radīt tiesu precedentus un rosināt mainīt tiesu praksi, atbilstoši starptautiski atzītiem cilvēktiesību standartiem.

INTEREŠU AIZSTĀVĪBA

JOMAS	INDIKATORI
Vardarbības novēršana pret sievietēm un bērniem	<ul style="list-style-type: none"> • Pagaidu aizsardzības pret vardarbību ieviešanas un ziņojumu par izsaukumu uzraudzība, nepilnību identificēšana un virzīšana politiskā darba kārtībā • Uzlabots valsts pakalpojums vardarbībā un cilvēku tirdzniecībā cietušām pieaugušām personām • Izstrādāti preventīvie piespiedu līdzekļi ievērojot sieviešu tiesību perspektīvu • Obligāto rehabilitācijas pakalpojumu vardarbību veikušām personām virzīšana politiskajā darba kārtībā • Stambulas konvencijas ratificēšana • Atzinumu dokumenti par likuma grozījumu ieviešanu, kas vērsti uz bērnu tiesību aizsardzību Aktualizēta seksisma un naida runas pret sievieti tēma • Līdzdalība lešlietu ministrijas darba grupās • Organizēti izglītojoši pasākumi valsts policijai u.c. valsts iestādēm
Uz dzimumu līdztiesības principiem balstīta pilsoniskā sabiedrība	<ul style="list-style-type: none"> • Diskusijas starp valsts institūcijām, politiskajām partijām un NVO • Izveidotas / stiprinātas sadarbības attiecības ar NVO, lēmumu pieņēmējiem, medijiem, sabiedriskajiem aktīvistiem • Ziņojumi / nostājas par dzimumu līdztiesības programmu un citu nozīmīgu politikas plānošanas dokumentu izstrādi • Dalība NVO memorandā • Izstrādāti priekšlikumi dzimumu līdztiesības likumam un lai uzlabotu integrēto dzimumu līdztiesības pieeju • Reģistrēts konsultatīvs statuss ANO • Reizi gadā 8. martā organizēts publisks pasākums, piemēram, gājieni vai protests • Dalība Dzimumu līdztiesības komitejā
Sievietes pirkšanas un pārdošanas novēršana, veselības aprūpes nodrošināšana sievietēm, kas seksuāli izmantotas prostitūcijā	<ul style="list-style-type: none"> • Grozījumi KL vai Administratīvās atbildības likumā un politiskajos dokumentos par seksa pircēju sodīšanu • Prostitūciju regulējošo noteikumu atcelšana, bremsēšana • Prostitūcijas regulējoša likuma izstrādes nepieļaušana • Izveidotas valsts finansētas izejas programmas personām, kas iesaistītas prostitūcijā • Alternatīvie ziņojumi par situāciju Latvijā cilvēku tirdzniecības izskaušanā • Organizēti izglītojoši pasākumi valsts policijai u.c. valsts iestādēm • Sabiedrības izglītošana seksuālās ekspluatācijas jautājumos • Cilvēku tirdzniecības upuru stāsti starpinstitucionālajās konferencēs

Citu problēmu identificēšana, kas saistīta ar sieviešu tiesību aizstāvību, piemēram, opozīcija reproduktīvo tiesību ierobežošanai

- Stiprināt un atbalstīt sieviešu aktivitāti sabiedrībā, izglītojot sievietes, jauniešus, amatpersonas, lēmumu pieņēmējus, sieviešu organizācijas un citas nozīmīgas ieinteresētās personas visā Latvijā, Eiropā
- Stiprināt sieviešu tiesību aizstāvību starptautiskā mērogā
- Likumu grozījumu un projektu, kas ir diskriminējoši atcelšana un dzimumu līdztiesības integrētās pieejas iekļaušana Saeimas, MK, VISC dokumentos
- Izpratnes par iespējām īstenot pilsonisko aktīvismu individuālā līmenī – Jaunā aktivista rokasgrāmatas izstrāde
- Pirmsvēlēšanu informatīva kampaņa par sievietes perspektīvas nozīmi lēmumu pieņemšanas procesos
- Semināri reģionos par kapacitātes celšanas iespējām, kas ļautu veiksmīgāk, aktīvāk un mērķtiecīgāk iesaistīties pilsoniskajās aktivitātēs un organizēt pasākumus, kas nodrošinātu interešu aizstāvību

3. Iesaistīt vīriešus dzimumu līdztiesības stiprināšanā (Forums Celies).

DARBS AR JAUNIEŠIEM UN FORUMS CELIES

JOMAS	INDIKATORI
Veicināta Foruma Celies atpazīstamība un klātbūtne publiskajā telpā (sociālie tīkli un klātienes pasākumi)	<ul style="list-style-type: none"> • Palielināts sekotāju skaits Facebook līdz 1000 sekotājiem • Gadā izveidoti 4-6 podkāsta ieraksti un/vai video intervijas • Gadā sagatavoti 2-4 viedokļa raksti par aktuālām tēmām • 2-3 publiskās diskusijas par aktuālām tēmām katru gadu • 1 informatīvā kampaņa veselīgas vīrišķības un dzimumu līdztiesības jautājumu aktualizēšanai • Izveidots Foruma Celies atbalstītāju loks, kas regulāri iesaistās aktivitātēs un ir gatavi virzīt un konsultēt par Foruma iniciatīvām
Jauniešu grupu metodoloģijas pielietošana un grupu organizēšana, to vadīšana Latvijas reģionos un Rīgā	<ul style="list-style-type: none"> • Apmācīti 20-25 jauniešu grupu vadītāji gadā • Tiek organizētas un vadītas vismaz 10 grupas gadā (gan par dažādu projektu, gan pašvaldību nodrošinātiem līdzekļiem) īpaši reģionos, kur grupu darbība līdz šim nav notikusi/nav notikusi aktīvi) • Izstrādātas rīcības politikas rekomendācijas saistībā ar vardarbības prevenciju jauniešu vidē, pamatojoties uz veikto pētījumu rezultātiem metodoloģijas pilotēšanas un ieviešanas posmos
Veikt jauniešu grupu metodoloģijas starptautisko izplatīšanu - pilotēšanu un grupu nodarbību ieviešanu	<ul style="list-style-type: none"> • Jauniešu grupu metodoloģijas pilotēšana un grupu izveide/vadība vismaz 5 partnervalstīs

ATTĪSTĪBAS SADARBĪBA

JOMAS	INDIKATORI
Atbalsts sievietēm un jauniešu organizācijām Austrumu partnerības un Centrālās valstīs	<ul style="list-style-type: none"> • Organizēti semināri par MARTAs jauniešu metodi sadarbības organizācijām (vismaz viens) • Organizēti semināri par kapacitātes celšanu organizācijām (vismaz 1) • Uzņemti organizāciju pārstāvji Centra MARTA ēnošanai (vismaz viena vizīte) • Organizēta studiju vizīte organizāciju pārstāvjiem Latvijā (vismaz 1)
Palīdzība sievietēm atbalsta centru attīstībai Uzbekistānā un Kirgizistānā, sievietu līderu tīklam Tadžikistānā	<ul style="list-style-type: none"> • Noorganizēts finanšu piesaistes pasākums sievietu līderu tīklam Tadžikistānā • Īstenoti sadarbības projekti, lai iepazīstinātu ar MARTAs pieeju darbā ar sievietēm ievainojamās situācijās, kā arī ES labo praksi darbā ar cietušajiem, kā arī metodēm sievietu iesaistei lēmumu pieņemšanā, dzimumu līdztiesības veicināšanas instrumentiem, t.sk. dzimumu līdztiesības plāniem (vismaz 1) • Dalība Ārlietu ministrijas organizētajos pasākumos, kā arī EDSO vai citu starptautisku institūciju pasākumos, lai izgaismotu Centra MARTA darbu attīstības sadarbībai un vairotu atbalstu sadarbības partneriem
Atbalsts Baltkrievijas sievietu aktīvistēm demokrātiskās valsts izveidē	<ul style="list-style-type: none"> • Atbalsts vismaz 1000 represētajiem, politiski ieslodzītājiem, viņu ģimenes locekļiem, kas sodīti par dalību protestos pret Lukašenko režīmu. • Atbalsts palīdzības sistēmas izveidei un uzturēšanai, lai nodrošinātu pakalpojumu nepārtrauktību represijās cietušajiem. Izglītoti ap 50 brīvprātīgo palīdzības sniedzēju, kā arī nodrošinātas supervīzijas aktīvistiem

